

НАДХОДЖЕННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ЗМІН

Мединська Т.В., канд. екон. наук, доц.

Малець А.Т., аспірант

Львівський торговельно-економічний університет

Особливості формування доходів бюджетів полягають у розмежуванні кола повноважень між центральними та місцевими органами влади. В межах власної компетенції місцеві органи влади самостійно визначають мінімальний обсяг фінансових ресурсів, необхідний на виконання покладених на них функцій з фінансування соціально-економічних програм.

Склад доходів місцевих бюджетів, форми мобілізації ресурсів до місцевих бюджетів залежить від системи і методів господарювання, а також від завдань, що вирішуються суспільством у той чи інший період. Сукупність усіх видів доходів місцевих бюджетів, які формуються різними методами, їх взаємопов'язане застосування становить систему доходів місцевих бюджетів.

Попри кризові явища в економіці, п'ятий рік поспіль продовжується зростання обсягів надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва. Цей податок був другою за обсягом складовою місцевих податків і зборів, який надійшов у сумі 17,2 млрд грн, що на 56,0 % більше за обсяги надходжень 2015 року [1, с. 612].

До моменту набрання чинності Податкового кодексу України у вітчизняному законодавстві не використовувалося поняття «спеціальний податковий режим», хоча як наукова категорія воно доволі широко застосовувалося для позначення податкових платежів, метою призначення яких було зменшення податкового тиску, спрощення обліку і звітності та, відповідно, вони визначали спеціальні режими оподаткування окремих категорій платників податків [2, с. 5]. На даний час існує потреба в адаптації правових механізмів кожного із спеціальних податкових режимів до реальних умов оподаткування, виявленні прихованих дефектів їх адміністративно-правового регулювання, з'ясування особливостей порядку їх реалізації тощо .

На рис. 1 представлена динаміка надходжень єдиного податку з юридичних та фізичних осіб до місцевих бюджетів України. За даними, представленими на рис. 1 можна побачити, що частка єдиного податку протягом 2012-2016 рр. зростає. Таке зростання відбулося, зокрема, через збільшення кількості платників податку – фізичних осіб та суб'єктів малого підприємництва.

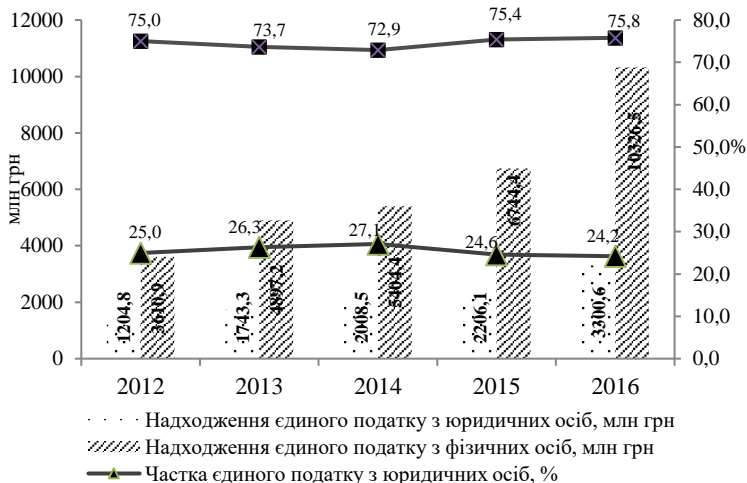

Рисунок 3 – Структура надходжень єдиного податку з юридичних і фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів України за 2012-2016 рр.
Побудовано авторами за даними [3]

Ще однією причиною збільшення обсягу цих надходжень стало віднесення до платників єдиного податку сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Аналогом цього компонента у попередні періоди був фіксований сільськогосподарський податок. У 2016 році з цього джерела надійшло 3,5 млрд грн, що в 1,75 раза більше, ніж у попередньому році. Наслідком позитивних явищ було законодавче реформування оподаткування суб'єктів малого бізнесу шляхом та введення спеціальних режимів оподаткування.

Позитивні результати фінансової децентралізації призвели до щорічного зростання обсягів власних ресурсів місцевих бюджетів, їхньої частки в структурі зведеного бюджету України, можливість органів місцевого самоврядування спрямовувати кошти на видатки розвитку, реалізація інфраструктурних проєктів тощо. Як відомо, у 2017 р. прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом мають 366 об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ).

Підсумовуючи надходження власних ресурсів усіх 366 ОТГ за січень – квітень 2017 р. порівняно з аналогічним періодом 2016 р. у профільному міністерстві наводять такі цифри: усього – 2,6 млрд грн (зростання у два рази, або на 1,3 млрд грн), зокрема це стосується також

єдиного податку – 415 млн грн (зростання на 63 %, або на 160 млн грн) [4].

Щодо формування дохідної частини місцевих бюджетів на 2018 рік, то значних змін на сьогодні у законодавстві стосовно джерел формування дохідної частини місцевих бюджетів не відбулося, але з 1 січня 2018 року до місцевих бюджетів зараховуватиметься 100% єдиного податку, що сплачується платниками єдиного податку четвертої групи (сільгосптоваровиробники).

Отже, аналізуючи надходження від єдиного податку, можна зробити висновки, що бюджетна система України потребує подальших реформ на шляху завершення децентралізації місцевого самоврядування з наділенням ширшими повноваженнями місцевих органів влади, вдосконаленням законодавчої бази для оптимізації механізму формування, розподілу та перерозподілу державних доходів в умовах структурних змін.

Виходячи з представленої аналізу структурних змін у формуванні податкових надходжень місцевих бюджетів, внаслідок запровадження децентралізації дає підстави визнати останню як прорив у місцевому самоврядуванні, оскільки місцеві бюджети наростили дохідну базу, оптимізували видаткову частину, що створило умови для набуття повної фінансової самостійності органами місцевого самоврядування та розвитку кожної територіальної громади.

Інформаційні джерела:

1. Мединська Т.В. Сучасні тенденції формування і розподілу доходів місцевих бюджетів України / Т.В. Мединська, Х.Ю. Галас // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 21. – С. 609-614.

2. Мединська Т.В. Спеціальні податкові режими: загальні положення, облік і звітність : [навчально-практичний посібник] / Т.В. Мединська, О.М. Чабанюк. – К. : Алерта, 2017. – 240 с.

3. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2016 рік : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/news/558/>.

4. Пальчук В. Бюджети об'єднаних територіальних громад у 2017 році (за результатами I кварталу) / В. Пальчук // Україна: події, факти, коментарі : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr17.pdf>.